

WARISAN

KDN 7890

ISSN 1511-8320

Bil. 23, 2000

**PERSATUAN SEJARAH MALAYSIA
CAWANGAN NEGERI SEMBILAN**

KANDUNGAN

- 2** Kata Alu-Aluan
Dato' Seri Utama Tan Sri Hj. Mohd. Isa bin Dato' Hj. Abdul Samad
- 4** Dari Meja Editor
Prof. Madya Norhalim Hj. Ibrahim
- 7** Sidang Pengarang
- 8** Ahli Jawatankuasa Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan 1999/2000
- 9** Ahli Jawatankuasa Kerja Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan 1999/2000
- 9** Ahli Jawatankuasa Biro Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan 1999/2000
- 10** Ahli Jawatankuasa Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan-Kawasan 1999/2000
Kawasan Kuala Pilah.
Kawasan Port Dickson
Kawasan Tampin
Kawasan Jelebu
Kawasan Rembau
Kawasan Seremban
Kawasan Jempol
- 15** Penulisan Tentang Adat Perpatih: Satu Sorotan Awal
Aiani Sudeen
- 30** Kepimpinan Adat dalam Adat Lingkungan dan Adat Istiadat Istana
Noor Hayati Hj. Ibrahim
- 62** Adat Istiadat Melantik dan Menjemput Pulang Datuk Lembaga Luak Rembau
Tok Puteh Ramly Hj. Shamsudin

- 71** Adat Berkadim dalam Luak Jempol
Rahimi NS
- 85** Tragedi Sungai Lui
Jamaludin Samsudin dan Izhab Harun
- 92** Lintasan Sejarah Kerajaan Melayu Rembau:
Melalui Tempat dan Tinggalan Bersejarah
Norhalim Hj. Ibrahim
- 133** Kegiatan Orang Rawa di Negeri Sembilan: Satu Kajian Awal
Abd. Rahim bin Ismail
- 143** Mohd. Faridun bin Haji Jonid: Tokoh Guru Negeri Sembilan 1999
dan Datuk Mangkubumi Luak Rembau
Norzali Hj. Ibrahim
- 151** Marhaban! Marhaban!! Selamat Datang!!
Za'ba
- 153** Surat kepada Ketua Editor
Rahimi NS
- 154** Cakap Eden
Jamaludin Samsudin dan Aiani Sudeen
- 155** Hiasan kulit: Istana Ampang Tinggi
Norhalim Hj. Ibrahim
- 157** Jawapan Cakap Eden
- 158** Laporan Aktiviti Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan
Rembau 1999/2000
Norhalim Hj. Ibrahim
- 169** Nota kepada Penyumbang

DATO' SERI UTAMA TAN SRI
HAJI MOHD. ISA BIN DATO' HAJI ABDUL SAMAD
SPNS., PSM., DSNS., PMC.
Menteri Besar Negeri Sembilan

Kata Alu-Aluan

Menteri Besar Negeri Sembilan
merangkap
Yang Dipertua
Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan

Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan dan kawasan-kawasannya secara tidak langsung telah menyahut seruan saya dalam "Kata Alu-Aluan" terbitan Warisan tahun lalu. Sepanjang tahun 1999 dan bahagian pertama tahun 2000, Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan, melalui aktiviti kawasan telah berjaya menemukan kesan baru dan memperbaiki kesan lama sejarah Negeri Sembilan. Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan Jempol misalnya, dengan kerjasama Pejabat Daerah Jempol dan Exco Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan Negeri Sembilan telah berjaya mengenal pasti Jalan Penarikan. Begitu juga dengan Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan Rembau dengan kerjasama Pejabat dan Majlis Daerah Rembau sedang merancang membaik pulih kawasan bersejarah seperti Kuala (Kota) Pedas dan Danau Sisik Emas untuk dijadikan kawasan rekreasi yang boleh menarik pelancong dari dalam dan luar negeri.

Di samping mengenal pasti dan membaik pulih tempat dan kesan bersejarah, Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan melalui Kawasan juga semakin peka dengan aktiviti seni budaya yang semakin menghilang. Semua ini adalah hasil daripada kejayaan Tahun Melawat Negeri Sembilan 1999. Kepada semua ahli Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan dan Kawasan, saya mengambil kesempatan ini mengucapkan tahniah dan berharap akan melipatgandakan usaha-usaha berkenaan.

Sehubungan dengan perkara di atas, **Warisan** terbitan ini selain artikel-artikel biasa, cuba mengutarakan dan mengenalkan semula beberapa aspek budaya Negeri Sembilan yang kurang diketahui masyarakat umum.

Dengan terbitnya artikel-artikel tersebut, masyarakat umum khususnya orang Negeri Sembilan faham dan kenal akan budaya sendiri. Pemahaman ini akan menjadikan generasi muda mempunyai jati diri dan beridentiti. Justeru itu ia boleh menjadi benteng kepada kemasukan anasir-anasir budaya negatif yang berleluasa sekarang. Masyarakat yang tidak jati diri akan mengalami kehancuran.

Warisan terbitan pertama alaf baru ini memperlihatkan perubahan. Pertama sekali bidang jurnal ini diperluaskan merangkumi segala yang boleh dianggap sebagai warisan Negeri Sembilan. Kedua, terbitan kali ini memuatkan senarai jawatankuasa kawasan. Dengan termaktubnya senarai ini maka kita mendokumentasikan sumbangan mereka kepada pergerakan Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan dan juga Kawasan tempat mereka bergerak aktif. Tanpa kerjasama sukarela mereka, Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan dan Kawasan tidak mungkin bergerak. Ketiga, terbitan kali ini memberikan laporan aktiviti Kawasan melalui gambar. Ini adalah juga satu usaha untuk mendokumentasikan aktiviti yang dijalankan, bukan sahaja kepada Persatuan tetapi juga bagi daerah atau kawasan berkenaan. Pendokumentasian aktiviti tersebut secara tidak langsung memberi tahu masyarakat awam bahawa Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan dan Kawasan peka dalam pembangunan jati diri berdasarkan sejarah dan budaya.

Saya harap dalam keluaran yang akan datang setiap Kawasan akan melaporkan kegiatan masing-masing dalam **Warisan**.

Akhir sekali, saya mengucapkan tahniah kepada Sidang Pengarah **Warisan** kerana berjaya menerbitkan jurnal kali ke-23. Kepada semua penulis yang memberi sumbangan dalam penerbitan kali ini, saya bagi pihak Sidang Pengarah dan Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan mengucapkan ribuan terima kasih dan berharap akan terus memberi sokongan dan sumbangan dalam terbitan-terbitan akan datang.

DATO' SERI UTAMA TAN SRI
HAJI MOHD. ISA BIN DATO' HAJI ABDUL SAMAD

Dari Meja Editor

.....

Manusia Berbudaya Palsu

Antara budaya dan sejarah tidak ada garis pemisah. Sejarah membentuk budaya dan begitu sebaliknya: tanpa sejarah tiada budaya. Manusia yang melupakan sejarah bererti melupakan budayanya. Manusia tanpa sejarah dan budaya ialah manusia tidak beridentiti, tidak jati diri dan tidak berperibadi.

Kita mengenali seseorang itu orang Inggeris, Jepun atau apa sahaja bangsa seantero dunia melalui sejarah dan budaya atau dalam istilah tradisi Melayu, melalui adat yang diamalkannya. Kini kebanyakan manusia Melayu, mengakui diri berbudaya atau beradat Melayu tetapi pada hakikatnya mereka tidak kenal dan tidak faham tentang budaya atau adat yang kononnya mereka amalkan. Mereka tidak tahu mengapa sesuatu adat dan istiadat itu dilaksanakan, motif di belakangnya dan tujuan yang tersirat di sebaliknya. Justeru itu mereka tidak tahu lagi apakah budaya atau adat yang mereka amalkan itu budaya atau adat Melayu atau bukan? Mereka ini adalah individu Melayu palsu.

Individu Melayu palsu ini cuba berusaha menjadi units masyarakat yang tertonjol dalam masyarakat adat atau budayanya. Sekiranya beliau beradat, ketua adat misalnya atau apa sahaja kegiatan adat yang mereka lakukan, semata-mata kerana mahukan berimej (orang beradat). Mereka, setelah 'berjaya' mencapai kedudukan dan memperoleh imej yang konon bakal mengangkat darjatnya, tidak pernah ingin memperbaiki alam minda mereka untuk memperbaiki adatnya. Malahan tidak terarah memahami keluhuran yang bergaung di bawah

adatnya. Justeru itu, mereka tidak jujur dalam mengisi kedudukan dan imej yang mereka tagih dan kemudian mereka peroleh. Bahkan, imej, kedudukan dan ilmu pengetahuan secelet yang diperolehnya dimanipulasi menjadi alasan membenarkan amalan hidup yang jelas bertentangan dan aneh mengikut tradisi adatnya. Mereka inilah yang akan mensosialisasikan generasi muda Negeri Sembilan yang bakal menggantikan mereka dalam alaf baru ini.

Antara Artikel Terbitan Kali Ini

Menyedari hakikat ini, jurnal **Warisan** terbitan pertama alaf baru ini memaparkan beberapa aspek adat atau budaya Adat Perpatih untuk tatapan dan penghayatan para pembaca. Artikel-artikel ini ialah hasil penggalian beberapa orang anak watan Negeri Sembilan yang masih sayang adatnya walaupun mereka tidak berimej 'orang beradat'. Diharap dengan adanya paparan sebegini, masyarakat khususnya para pembaca akan lebih mengenali budaya atau adat Melayu Negeri Sembilan dan sekali gus mengurangkan pencemehan tentangnya.

Warisan terbitan kali ini juga menerbitkan kata alu-aluan Tan Sri Dr. Pendeta Hj. Zainal Abidin b. Hj. Ahmad atau lebih terkenal dengan Za'ba. Kepada pengkaji Za'ba, artikel ini dapat memberi sedikit sumbangan tentang zaman persekolahan beliau di Sekolah Melayu Batu Kikir dalam tahun 1907. Artikel ini juga boleh menambah pengisian Teratak Za'ba apabila teratak ini siap nanti.

Satu lagi kelainan **Warisan** terbitan ini ialah ruangan surat daripada pembaca. Ruangan ini dimulakan oleh Rahimi NS sebagai memberi maklum kepada umum tentang akan terbitnya kamus kosa kata dialek Negeri Sembilan. Surat ini berpunca daripada artikel Jamaludin Samsudin dalam **Warisan** 22, 1999.

Warisan terbitan kali ini juga memberi laluan kepada Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan untuk melaporkan aktiviti tahunan mereka. Untuk kali ini, Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan Rembau telah menyumbangkan aktivitinya untuk tatapan dan sumbang saran kepada kawasan-kawasan lain. Sidang redaksi berharap ruangan laporan kawasan ini akan berterusan dalam setiap penerbitan **Warisan** yang akan datang. Dengan demikian, tercapailah cita-cita **Warisan**

selain menjadi arena akademik, sejarah dan budaya Negeri Sembilan juga menjadi lidah kepada aktiviti Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan dan Kawasan Negeri Sembilan.

Nampaknya seruan daripada meja Pengarang Warisan 22, 1999 menjemput para penulis keturunan Cina dan India memberikan sumbangan tidak mendapat sambutan. Namun, sidang pengarang tidak berputus asa dan berharap mereka akan terpenggil untuk memberikan sumbangan dalam Warisan 24 nanti.

Terima Kasih

Akhir sekali, saya bagi pihak sidang redaksi jurnal Warisan dan Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan (PSMCNS) ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada YAB Dato' Seri Utama Tan Sri Hj. Mohd. Isa bin Dato' Hj. Abdul Samad, Menteri Besar Negeri Sembilan merangkap Yang Dipertua PSMCNS atas motivasi dan sokongan yang beliau berikan. Tanpa galakan dan cabaran yang berpunca daripada minat dan kecintaan beliau terhadap sejarah dan budaya Negeri Sembilan berkemungkinan besar jurnal Warisan ini akan menjadi bahan warisan pula.

Sidang redaksi juga mengucapkan terima kasih kepada setiap penulis yang menyumbangkan artikel untuk terbitan kali ini.

Kepada para editor saya juga ingin mengucapkan terima kasih yang tidak terhingga atas kesudian mereka secara sukarela meluangkan masa, tenaga dan memerah otak membaca, meneliti dan memperbaiki; diikuti pula dengan mengedit dan membaca pruf pertama dan kedua terbitan ini. Kepada pihak-pihak lain yang terlibat secara langsung atau tidak, terima kasih juga saya ucapkan.

*NORHALIM HJ. IBRAHIM

Sidang Pengarang

Ketua Editor

Prof. Madya Norhalim Hj. Ibrahim

Editor

Aiani binti Sudeen

Jamaludin bin Samsudin

© Hakcipta: Persatuan Sejarah Malaysia
Cawangan Negeri Sembilan

Warisan ialah jurnal keluaran Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan.

Makalah-makalah yang diterbitkan dalam *Warisan* bukan semestinya pendapat Ketua Editor atau Editor jurnal ini. Editor bertanggungjawab membuat pemilihan kepada kandungan *Warisan* dan berhak menolak makalah-makalah yang dirasakan tidak layak diterbitkan. Pendapat-pendapat yang dikemukakan serta ketepatan fakta-fakta yang diterbitkan dalam makalah adalah merupakan tanggungjawab penulis sendiri.

Sumbangan makalah daripada para ilmuan, budayawan, peminat sejarah dan budaya Negeri Sembilan hendaklah mengikut garis panduan yang diberikan dalam ruang "Nota kepada Penyumbang" yang diterbitkan dalam setiap isu *Warisan*. Segala surat menyurat dan sumbangan makalah hendaklah dialamatkan kepada :

Ketua Editor
Jurnal Warisan
Persatuan Sejarah Malaysia
Cawangan Negeri Sembilan
498 Lorong Margosa 16/2
Margosa Height
70400 Seremban.

Dicetak oleh:
World Machine Trading
101 Jalan Dato' Bandar Tunggal
70000 Seremban.

**PERSATUAN SEJARAH MALAYSIA
CAWANGAN NEGERI SEMBILAN DARUL KHUSUS
1999 - 2000**

Yang Di Pertua

Yang Amat Berhormat Dato' Seri Utama
Tan Sri Haji Mohd. Isa bin Dato' Haji Abdul Samad
SPNS., PSM., DSNS., PMC.
Menteri Besar Negeri Sembilan Darul Khusus

Naib Yang Di Pertua

Dato' Haji Sudin bin Kamari
Pengarah Jabatan Pendidikan Negeri Sembilan Darul Khusus
(hingga Oktober 1999)

Tuan Haji Khusaini bin Haji Hasbullah
Pengarah Jabatan Pendidikan Negeri Sembilan
(mulai Oktober 1999)

- Setiausaha Kehormat*** : Tuan Haji Ismail bin Abdul Hadi
- Pen. Setiausaha Kehormat*** : Tuan Haji Mahadi bin Abdul Rahman
- Bendahari Kehormat*** : Encik Tilak Raj Sharma
- Pen. Bendahari Kehormat*** : Tuan Haji Mohd. Misan bin Mastor
- Pengarang Kehormat*** : Prof. Madya Norhalim bin Hj. Ibrahim
- Ahli Jawatankuasa*** : YB. Tn. Haji Sainy bin Edris
Tn. Hj. Mohd. Zahidin bin Haji Sidek
Tn. Haji Ismail bin Adnan
Tn. Hj. Mohd. Yusof bin Othman
En. Ibrahim bin Abdul Rahman
- Pemeriksa Kira-Kira*** : Tuan Haji Mohd. Jan bin Othman
Encik R. Pachappan a/l Rajagopal

JAWATANKUASA KERJA PERSATUAN SEJARAH MALAYSIA CAWANGAN NEGERI SEMBILAN 1999/2000

Pengerusi

Dato' Haji Sudin bin Kamari
(Hingga Oktober 1999)

Tuan Haji Khusaini bin Haji Hasbullah
(Mulai Oktober 1999)

- Setiausaha** : Tn. Haji Ismail bin Abdul Hadi
- Penolong Setiausaha** : Tn. Haji Mahadi bin Abdul Rahman
- Bendahari** : Encik Tilak Raj Sharma
- Penolong Bendahari** : Tuan Haji Mohd. Misan bin Mastor
- Ahli Jawatankuasa** : YB. Tn. Haji Sainy bin Edris
Tn. Hj. Mohd. Zahidin bin Haji Sidek
Tn. Haji Ismail bin Adnan
Tn. Hj. Mohd. Yusof bin Othman
En. Ibrahim bin Abdul Rahman
Ustaz Sayuti bin Mamat
Tn. Haji Mohd. Taib bin Hussin
Tn. Haji Mazlan bin Borhan
Tn. Haji Mohd. Jan bin Othman
Prof. Madya Norhalim bin Hj. Ibrahim
Wakil Muzium Negeri
Wakil Maktab Perguruan Raja Melewar
Wakil Perpustakaan Awam Negeri Sembilan
- Ketua-Ketua Biro**
- Penerbitan** : Prof. Madya Norhalim bin Hj. Ibrahim
- Lawatan** : YB. Tn. Haji Sainy bin Edris
- Ceramah/Seminar** : Tn. Haji Ismail bin Adnan
- Pertandingan** : Tn. Haji Zahidin bin Haji Sidek
- Koleksi/Rakaman** : Encik Ibrahim bin Abdul Rahman
- Kewangan** : Encik Tilak Raj Sharma
- Buletin "Dari Jendela"** : Tn. Haji Mohd. Misan bin Mastor

**JAWATANKUASA KAWASAN-KAWASAN
PERSATUAN SEJARAH MALAYSIA
CAWANGAN NEGERI SEMBILAN**

KAWASAN KUALA PILAH

Yang Dipertua	: Tn. Haji Mazlan bin Borhan
Naib Yang Dipertua	: Alias bin Abdul Ghani
Setiausaha Kehormat	: Mohd. Noor bin Abdul Ghani
Pen. Setiausaha Kehormat	: Rokiah bte. Yusof
Bendahari Kehormat	: Tan Lye Kiat
Ahli Jawatankuasa	: Alias bin Tijad
	Salma bin Mustapa
	Sabariah bte. Shukur
	Abd. Latif bin Idrus
	Tn. Haji Annuar bin Yaacob
	Abdul Rahman bin Ismail
	Zainal bin Adam
	Lee Chin Siong
	Chan Meng Chai
	Pn. Hajjah Rohayati binti Abdullah
	Zakaria bin Sulaiman
	M. Sokanathan
	Zakiah
Pemeriksa Kira-kira	: Maspan bin Mat Ubin
	Yaakob bin Salleh

KAWASAN PORT DICKSON

Penaung	: YB. Tuan Haji Sainy bin Edris
Yang Dipertua	: Malik bin Sohor
Naib Yang Dipertua	: Tn. Haji Kamarudin bin A. Hassan
Setiausaha Kehormat	: Abd. Rahim bin Ismail
Pen. Setiausaha Kehormat	: Azmi bin Ayob
Bendahari Kehormat	: Rusiah binti Jalil
Ahli Jawatankuasa	: Hassan bin Hamzah Awalludin bin Abu Hassan Azmi bin Mohammad Abd. Razak bin Ibrahim Muzahar bin A. Samad Kuttappan Zaharah binti M. Nadzir Toh Hong Su Zakaria bin Mohamad P. Kandasamy
Pemeriksa Kira-Kira	: Shamsuddeen bin Abd. Aziz Yeo Ing Kiat

KAWASAN TAMPIN

Yang Dipertua	: Tn. Haji Ismail bin Adnan
Naib Yang Dipertua	: Kamarudin bin Udin
Setiausaha Kehormat	: Pn. Hajjah Esah binti Jantan
Pen. Setiausaha Kehormat	: Tn. Haji Mohd. Isa bin Haji Wahab
Bendahari Kehormat	: Tn. Haji Ibrahim bin Yon
Ahli Jawatankuasa	: Mohd. Kadzri bin Haji Ibrahim Nordin bin Mohd. Nor Rokiah binti Kamaruddin

	Mohd. Jaafar bin Kassim
	Mohd. Farid bin Haji Mohd. Yatim
	Abara bin Ahmad Munir
	Vickraman
	Tn. Haji Azam bin Md. Atan
	Nordin bin Sulaiman
	Kassim bin Ahmad
Pemeriksa Kira-Kira	: Tn. Haji Hussin bin Hassan Jabal
	Maspan bin Ubin

KAWASAN JELEBU

Penaung	: Yang Teramat Mulia Dato' Mendika
	Menteri Akhirulzaman Dato' Haji
	Musa bin Wahab
Yang Dipertua	: Tn. Haji Mohd. Jan bin Othman
Naib Yang Dipertua	: Zakaria bin Arshad
Setiausaha Kehormat	: Tn. Haji Ibrahim bin Che' Mat
Pen. Setiausaha Kehormat	: Idris bin Haji Ludin
Bendahari Kehormat	: Tn. Haji Syed Loed bin Syed Yusof
Ahli Jawatankuasa	: Mohd. Amir bin Mohd. Baki
	Jamali bin Salam
	Baharom bin Mohd. Amin
	Tn. Haji Husein bin Rashid
	Samsudin bin Hamidan
	Haliza binti Yusof
	Mohd. Razali bin Abdul Rahman
	Zainab binti Idris
Pemeriksa Kira-Kira	: Razak bin Junus
	Tn. Haji Zainal Abidin bin Hj. Ahmad

KAWASAN REMBAU

Penaung	: Yang Teramat Mulia Dato' Lela Maharaja Dato' Mohd. Sharip bin Haji Othman
Yang Dipertua	: Prof. Madya Norhalim bin Hj. Ibrahim
Naib Yang Dipertua	: Tn. Haji Mohd. Faiz b. Hj. Burhanuddin
Setiausaha Kehormat	: Mohamad bin Haji Amoi
Pen. Setiausaha Kehormat	: Norzali bin Haji Ibrahim
Bendahari Kehormat	: Dato' Haji Nordin bin Awal
Ahli Jawatankuasa	: Datuk Purba Yahya bin Abdul Ghani Tok Putih Ramly bin Hj. Shamsuddin Tn. Haji Zainudin bin Alias Hamzah bin Majid Tn. Haji Abdul Aziz bin Haji Ahmad Taha bin Mohideen Aiani binti Sudeen
Pemeriksa Kira-kira	: Nordin bin Baharom

KAWASAN SEREMBAN

Yang Dipertua	: Tn. Haji Mohd. Taib bin Hussin
Naib Yang Dipertua	: Latifah binti Mohd. Rashid
Setiausaha Kehormat	: Zainab binti Yacob
Pen. Setiausaha Kehormat	: Sadariah binti Md. Jali
Bendahari Kehormat	: Norlia binti Abd. Karim
Pen. Bendaharai Kehormat	: Siti Zaharah binti Abd. Hamid
Ahli Jawatankuasa	: Azahar bin Jamaludin Kong Sang Junaidah binti Ibrahim

	Azimi bin Abdul Rahman
	Chai Lai Ching
	T. Thanemothy
Pemeriksa Kira-Kira	: R. Mugundan
	Rahimah binti Ibrahim

KAWASAN JEMPOL

Penaung	: YB. Dato' Haji Lilah binti Haji Yasin
Penasihat	: Tn. Haji Ujang bin Taha
	Shahidan bin Mokhtar
	Sayuti bin Mamat
	Prof. Madya Norhalim bin Hj. Ibrahim
Yang Dipertua	: Tn. Haji Kamaruddin bin Ibrahim
Naib Yang Dipertua	: Robiah binti Hamid
Setiausaha Kehormat	: Mohd. Amirudin bin Yaman
Pen. Setiausaha Kehormat	: Abd. Aziz bin Otman
Bendahari Kehormat	: Rohana binti Mohd. Yusof
Ahli Jawatankuasa	: Amir Sharifudin bin Ahmad
	Tn. Haji Kahar bin Kasim
	Mohan Singh
	Zainal Abidin bin Idris
	Jamaludin bin Samsudin
	Salim bin Sarif
	Rosidah binti Abd. Rahman
Pemeriksa Kira-Kira	: Tn. Haji Hadi bin Abdul Ghani
	Elmy Azizan bin Abdul Aziz

LAPORAN AKTIVITI PERSATUAN SEJARAH MALAYSIA KAWASAN REMBAU 1999-2000

Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan Rembau telah melaksanakan pelbagai aktiviti bermula dari bulan Julai 1999 hingga Jun 2000.

5 Julai 1999

Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan Rembau (PSM/KR) telah mengadakan mesyuarat agung. Mesyuarat tersebut telah melantik ahli jawatankuasa baru untuk mengendalikan persatuan sehingga tahun 2001. Keputusan perlantikan itu ialah:

Penaung	:	Yang Teramat Mulia Dato' Lela Maharaja Dato' Haji Muhamad Sharip bin Hj. Othman, Undang Luak Rembau.
Yang Dipertua	:	Prof. Madya Norhalim Hj. Ibrahim
Naib Yang Dipertua	:	Haji Mohd. Faiz Hj. Burhanuddin
Setiausaha Kehormat	:	Mohamad bin Hj. Amoi
Naib Setiausaha Kehormat	:	Norzali bin Hj. Ibrahim
Bendahari kehormat	:	Dato' Haji Nordin bin Awal
Ahli Jawatankuasa	:	Datuk Perba Yahya bin Abdul Ghani Tok Putih Ramly bin Hj. Shamsudin Haji Zainuddin bin Alias Haji Abdul Aziz bin Hj. Ahmad Aiani bte Sudeen Hamzah bin Majid
Pemeriksa Kira-kira	:	Nordin bin Baharom

6 September 1999

PSM/KR terlibat dalam pelancaran buku *Sejarah Linggi* karya Prof. Madya Norhalim Hj. Ibrahim, Yang Dipertua PSM/KR, oleh YAB. Menteri Besar Negeri Sembilan merangkap Yang Dipertua PSM/CNS. Upacara pelancaran ini diadakan di Allson Klana Resort sempena Mesyuarat Agung Persatuan Sejarah Malaysia ke-44.

7 September 1999

Kesinambungan daripada mesyuarat agung tersebut, PSM/KR telah meraikan para perwakilan dengan jamuan makan tengah hari di Balai Kediaman YTM Dato' Undang Luak Rembau, Penaung PSM/KR.

1-3 Disember 1999

PSM/KR telah menutup tahun 1999 dengan menganjurkan Seminar Adat Menuju Alaf Baru. Seminar ini diadakan di Kem Bina Negara Sepri pada 1 hingga 3 Disember 1999 dan sebanyak enam kertas kerja telah dibentangkan iaitu:

1. Adat dan Ketuanan Melayu
Prof. Dato' Dr. Haji Kamaruddin Hj. Kachar
Naib Canselor Universiti Industri Selangor
2. Sejarah Kerajaan Melayu Rembau
Prof. Madya Norhalim Hj. Ibrahim, Yang Dipertua PSM/KR
3. Kesenian Tradisi Warisan Rembau:
Cadangan Pemulihan dan Pengembangan
Othman bin Hj. Maamor,
Aktivis Seni Daerah Rembau
4. Adat Perpatih Rembau
Prof. Madya Norhalim Hj. Ibrahim, Yang Dipertua PSM/KR
5. Tanah Pusaka Adat dalam Alaf Baru
Prof. Madya Norhalim Hj. Ibrahim, Yang Dipertua PSM/KR
6. Peranan Adat menghadapi Alaf Baru
Prof. Dr. Shamsul Amri Baharuddin
Pengarah Akademi Alam dan Tamadun Melayu, UKM.

Sekitar Seminar Adat Menuju Alaf Baru **1 - 3 Dis. 1999**

*Ahli Jawatankuasa Kerja Seminar bersama
dengan YTM Dato' Undang Luak Rembau
dan Pegawai Daerah Rembau*

*Majlis Perasmian oleh YTM. Dato'
Lela Maharaja Dato' Haji Muhamad
Sharip Haji Othman Undang Luak
Rembau*

*Pengerusi PSM/KR menyambut
ketibaan penyumbang utama, Tuan
Haji Saidina Amin.*

*Para peserta yang hadir bersama YTM. Dato'
Undang Luak Rembau.*

*Prof. Dato' Dr. Hj. Kamaruddin
bin Haji Kachar Kertas Kerja 1*

*Prof. Madya Norhalim Hj. Ibrahim
Pembentang Kertas Kerja II, IV dan V*

*En. Othman bin Haji Makmor
Pembentang Kertas Kerja III*

*Prof. Dr. Shamsul Amri
Pembentang Kertas Kerja VI*

2 Disember 1999

Bagi menambah keberkesanan seminar ini, para peserta telah dibawa melawat sepuluh tempat bersejarah di sekitar daerah Rembau. PSM/KR telah memberi taklimat tentang setiap tempat dan kesan sejarah yang dilawati. Para peserta juga telah dihiburkan dengan pertunjukan kebudayaan iaitu permainan dikir rebana. Di samping mengadakan pertunjukan kebudayaan, PSM/KR juga telah mengadakan pertandingan perbilangan antara pelajar sekolah menengah daerah Rembau.

Ukiran-ukiran menarik yang terdapat di dalam rumah tersebut. Perhatian daripada Jawatankuasa Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan Daerah Rembau amat diperlukan bagi pengkalan artifak ini.

Sebahagian daripada delegasi seminar di-rumah Datuk Sedia Raja Akil, Pulau Hanyut

Kubur Datuk Sedia Raja Akhir yang terbiar di Kampung Mampung

Pertandingan Perbilangan Antara Sekolah Daerah Rembau Sekolah-sekolah yang berjaya ke peringkat akhir

*Sekolah Menengah Kebangsaan
Datuk Abdullah, Astana Raja
(Johan)*

*Sekolah Menengah
Kebangsaan
Undang Rembau
(Naib Johan)*

Pertunjukan Dikir Rebana

13 Mac 2000

PSM/KR mengiringi dan memberi penerangan kepada YB. Dato' Haji Lilah bin Mohd. Yassin Exco Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan Negeri Sembilan memudiki Sungai Linggi (sebahagian daripada "Laluan Raja Melewar") serta tempat-tempat bersejarah seperti Pengkalan Sungai Timun, Pengkalan Shahbandar Lubuk China, Makam Raja Melewar, Astana Raja dan juga Taman Haiwan di Titian Bintangor.

21 Mac 2000

Yang Dipertua PSM/KR diundang memberi ceramah 'Adat Perpatih Negeri Sembilan' kepada mahasiswa Universiti Sabah di Kampung Jemapoh, Kuala Pilah.

22 April 2000

PSM/KR bersama dengan Majlis Daerah Rembau melawat dan mengenal pasti kawasan bersejarah di Kota Pedas (Kuala Pedas), makam Raja Putih binti Yamtuan Raja Hitam (ibu Raja Ali bin Raja Aman, Yamtuan Muda Rembau Kedua: 1795-1832) dan Bukit Pedas iaitu bekas kubu pertahanan kerajaan Rembau menentang Portugis, Belanda dan Inggeris. Tujuan lawatan dan taklimat ini adalah untuk menjadikan kawasan-kawasan tersebut sebagai tempat rekreasi dan pelancongan.

27 Mei - 4 Jun 2000

PSM/KR terlibat secara langsung dalam aktiviti "Perayaan Menyambut Hari Rembau ke-662 Tahun".

■ 27 Mei 2000

Menganjurkan "Seminar Tanah Pusaka Adat Menghadapi Alaf Baru" bersama dengan Jabatan Pertanian Rembau. Seminar sehari ini diadakan di Kom-

Pengerusi PSM/KR dan Pegawai Daerah Rembau (dua dari kanan) di studio RTM Seremban semasa mempromosikan Perayaan Hari Rembau ke-662 Tahun.

pleks Pertanian Chembong. Kertas kerja yang dibentangkan ialah:

1. Pentadbiran Tanah Pusaka Adat
Haji Zainal Abidin bin Haji Mokhtar
Pegawai Daerah Rembau
2. Pembangunan Tanah Pusaka Adat Terbiar Rembau
Haji Shamsudin bin Saud
Pengarah Pertanian Negeri Sembilan
3. Pengalaman Usahawan Memajukan Tanah Pusaka
Adat Terbiar Rembau
Zahari bin Abu Yazid
Pengarah Syarikat Kembangan Sari Sdn. Bhd.
4. Adat Perpatih Rembau Dahulu dan Sekarang
Prof. Madya Norhalim Hj. Ibrahim
Yang Dipertua PSM/KR

Pendaftaran peserta-peserta seminar

Keberangkatan tiba YTM. Dato' Undang Luak Rembau untuk merasmikan seminar

Antara para peserta di Balai kediaman YTM. Dato' Undang Luak Rembau, Sepri

■ 28 Mei 2000

PSM/KR terlibat dalam "Majlis Istiadat Menyalang Datuk-datuk Lembaga" yang baru dilantik. Istiadat bersejarah ini diadakan di Balai Seri Lela Undang Luak Rembau di Sepri.

■ 2 - 4 Jun 2000

PSM/KR terlibat menganjurkan "Ekspo Pertanian dan Perdagangan Hari Rembau ke-662 Tahun" di padang Majlis Daerah Rembau.

1. 3 dan 4 Jun: Menganjurkan "Pertandingan Dikir Rebana Daerah Rembau".
2. 4 Jun 2000 (malam penutup ekspo): Menganjurkan "Pertandingan Perbilangan" antara sekolah menengah di daerah Rembau.

Datuk-datuk Lembaga yang terlibat dalam adat menyalang

Pasukan-pasukan dikir rebana yang mengambil bahagian dalam pertandingan dikir rebana pada 4 Jun 2000

25 Julai 2000

Yang Dipertua PSM/KR membentangkan kertas kerja bertajuk 'Adat Perpatih Negeri Sembilan Dahulu dan Sekarang' dalam Seminar Adat dan Sejarah Jempol di Istana Raja Muda Serting.

11 Ogos 2000

Yang Dipertua PSM/KR telah memberi ceramah 'Adat Perpatih Negeri Sembilan: Satu Pengenalan' di Kolej Yayasan Saad di Melaka.

Keanggotaan dan Khidmat Masyarakat PSM/KR

- Anggota Jawatankuasa Kesenian, Kebudayaan dan Pelancongan Daerah Rembau.
- Anggota Jawatankuasa Teknikal Kesenian, Kebudayaan dan Pelancongan Daerah Rembau
- Anggota Jawatankuasa Perpustakaan Awam Daerah Rembau.
- Yang Dipertua Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan Rembau dilantik sebagai pakar runding kepada Jawatankuasa Kesenian, Kebudayaan dan Pelancongan Daerah Jempol.
- Yang Dipertua PSM/KR dilantik sebagai penasihat dan pakar runding Jawatankuasa Pemulihan Tanah Adat Terbiar Rembau.
- Yang Dipertua PSM/KR dilantik sebagai salah seorang penasihat PSM Kawasan Jempol.
- Yang Dipertua PSM/KR dilantik menjadi ahli Jawatankuasa Majlis Budaya Negeri Sembilan.
- Yang Dipertua PSM/KR dilantik sebagai pakar runding adat dalam *Kajian Rancangan Tempatan Rembau 2000-2010*.

Penyelidikan

Sedang Dijalankan

1. PSM/KR sedang mengenal pasti tempat dan artifak bersejarah di dalam daerah Rembau serta mendokumentasikan perkara-perkara yang berkaitan dengannya.

2. Menulis semula aturan dan adat istiadat Kerajaan Melayu Rembau Tradisional.
3. Memulih dan mendokumentasikan permainan tradisional Rembau. Antara yang dijalankan ialah:
  - i. Permainan siak lukah atau lukah gila
  - ii. Permainan musang-musangan
  - iii. Permainan burung-burungan
  - iv. Permainan sepak raga berpasukan

Dalam Perancangan

1. Mengumpulkan bahan-bahan sejarah dan artifak budaya daerah Rembau.
2. Membawa kembali dokumen dan manuskrip (termasuk penulisan akademik) yang berkaitan dengan sejarah dan kebudayaan kerajaan Melayu Rembau dan penulisan masa kini dari luar negeri seperti dari Portugal, England, Belanda, Germany dan Amerika Syarikat. Beberapa pihak tertentu telah menyatakan kesediaan untuk memberi bantuan kewangan tetapi setakat ini belum ada yang memberikan sumbangan untuk tujuan tersebut.

Disediakan oleh:

(PROF. MADYA NORHALIM HJ. IBRAHIM)

Yang Dipertua

Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan Rembau

● NOTA KEPADA PENYUMBANG ●

Jurnal *Warisan* mengalu-alukan sumbangan manuskrip tentang segala aspek warisan Negeri Sembilan dan topik-topik yang berkaitan dengan aktiviti Persatuan Sejarah Malaysia Cawangan Negeri Sembilan dan Kawasannya. Artikel umum juga akan dipertimbangkan. Manuskrip harus ditaip dengan jarak dua baris. Jika menggunakan komputer, saiz taip teks sekurang-kurangnya 12 poin.

Petikan dan sedutan bahan-bahan bercetak harus dimasukkan ke dalam teks, misalnya: (Khoo Kay Kim, 1990:5). Maklumat yang diperolehi daripada orang perseorangan (informan) harus diberi nota kaki dengan memberi nama informan dan tarikh temu duga atau wawancara. Nota kaki harus dinomborkan berturutan sepanjang teks, dengan nombornya dinaikkan ke atas, misalnya: ..... orang Sungai Ujung¹

Sumber rujukan yang digunakan dalam teks mesti dikumpulkan pada bahagian akhir, di bawah tajuk BIBLIOGRAFI. Entri untuk bibliografi harus mengikut stail yang diturunkan di bawah.

Informan harus diberikan biodata ringkas, termasuk alamat lengkap, tarikh temu duga atau wawancara. Biodata informan harus diletakkan selepas bibliografi dan disenaraikan mengikut abjad.

STAIL BIBLIOGRAFI

Abdul Aziz bin Salleh. 'Sejarah Linggi dari TM 1800-1874'. Latihan Ilmiah. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia. 1973.

Buyung Adil. *Sejarah Alam Melayu Penggal V*. Kuala Lumpur: Pejabat Karang Mengarang Jabatan Pelajaran Tanah Melayu. 1952.

Buyung Adil, *Sejarah Negeri Sembilan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka. 1981.

- Buyung Adil. *Sejarah Selangor*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka 1981a.
- Mohd. Noh bin Hj. Othman. 'Port Dickson dan Sejarah Pembangunannya'. *Warisan*. 13. 1988/99:36-39.
- Norazit Selat (ed.). *Negeri Sembilan Dahulu dan Sekarang*. Kuala Lumpur: Persatuan Muzium Malaysia. 1990.
- Norhalim Hj. Ibrahim. 'Perbandingan Adat Perpatih di Naning dan Sumatera Barat'. Kertas Kerja Seminar Adat Perpatih Naning. Alor Gajah. Melaka. 15 Mac 1997.
- Winstedt, R.O. 'History of Negeri Sembilan'. *Journal of the Malayan Branch Royal Asiatic Society*. 12(3). 1934:41-114.
- Zainal Kling. 'Prinsip Adat dan Pembangunan Masyarakat'. dlm. Samad Idris, A., Norhalim Hj. Ibrahim, dll. (ed). *Adat Merentas Zaman*. Seremban: Jawatankuasa Penyelidikan Budaya Negeri Sembilan. 1994:147-265.